

Pyhien juhlina. Esipaimenet.

Esipaimenen juhlan epistolat ovat slaavilaisen perinteen mukaisesti. Evankeliumit vaihtelevat sillä tavoin, että kreikkalaisen ja slaavilaisen perinteen mukaiset tekstit luetaan eri tavoin. Siis aamupalveluksen ja liturgian evankeliumit voivat vaihtaa paikkaa, samoin yksikön ja monikon mukaiset tekstit.

Evankeliumit:

Vaihtoehto 1 (Matt. 5: 14 – 19). Sekä kreikkalaisessa että slaavilaisessa perinteessä usean esipaimenen juhlan liturgiassa.

Vaihtoehto 2 (Joh. 10: 1 – 9). Kreikkalaisessa perinteessä yhden esipaimenen juhlan aamupalveluksessa sekä usean esipaimenen juhlan liturgiassa. Slaavilaisessa perinteessä usean esipaimenen juhlan aamupalveluksessa.

Vaihtoehto 3 (Joh. 10: 9 – 16). Kreikkalaisessa perinteessä monen esipaimenen juhlan aamupalveluksessa ja yhden esipaimenen juhlan liturgiassa. Slaavilaisessa perinteessä sekä yhden että usean esipaimenen juhlan liturgiassa.

Yhden esipaimenen juhlan epistola (kreikkalainen ja slaavilainen perinne)

(Hepr. 7: 26 – 8: 2)

”Veljet, juuri tällaisen ylipapin me tarvitsimme. Hän on pyhä, viaton ja tahraton, hänet on erotettu syntisistä ja korotettu taivaita korkeammalle. Toisin kuin muiden ylipappien, hänen ei tarvitse päivittäin uhrata ensin omien syntiensä ja sitten kansan syntien sovittamiseksi. Hän on antanut kertakaikkisen uhrin uhratessaan itsensä. Laki tekee ylipappeja ihmisistä, jotka ovat heikkoja, mutta lakia myöhemmin vannottu vala nostaa ylipapiksi Jumalan Pojan, joka on saavuttanut ikuisen täydellisyyden. Tulemme nyt asian ytimeen: Meillä on ylipappi, joka on asettunut taivaissa istuimelleen Majesteetin valtaistuimen oikealle puolelle. Hän toimittaa palvelusta taivaan pyhäkössä, todellisessa pyhäkköteltassa, jota ei ole pystyttänyt ihminen vaan Herra itse.”

Tekstimme ensimmäinen jae on todennäköisesti varhaisen kirkon veisu taivaisiin korotetulle ylipappi Jeesukselle. ”Hän on pyhä, viaton ja tahraton” voi tarkoittaa täydellistä. Täydelliseksi Hän

tuli kärsimyksissään (vrt. Hepr. 2: 10). ”Erotettu syntisistä” on voinut saada vaikutteita juutalaisesta selityserinteestä, jonka mukaan ylipappi oli erossa muista ihmisistä seitsemän päivän ajan ennen suuren sovintopäivän uhrin toimittamista. Kyse ei kuitenkaan ole samasta asiasta, sillä ylipappi valmistautui uhraamiseen ennen uhrin toimittamista ja Jeesuksen ”ero syntisistä” tarkoittaa Hänen taivaaseenastumistaan uhrin suorittamisen ja ylösnousemisen jälkeen. ”Taivaita korkeammalle” tarkoittaa Jumalan asuinsijaa, Kristus on Jumalan Isän kanssa.

Jakeessa 27 on ongelma. Ylimmäinen pappi ei yleensä toimittanut päivittäin uhreja (sitä ei ollut kielletty häneltä). Hänen tehtävänsä oli toimittaa suuren sovintopäivän uhri. Todennäköisesti kirjoittaja on halunnut korostaa Kristuksen uhrin ainutkertaisuutta ja siksi vertaa sitä ”päivittäin” suoritettavaan uhriin. Tässä yhteydessä myös määritellään, mikä uhri on: Jeesus uhrasi ”itsensä”.

Juutalaisten ylipapit olivat heikkoja, he olivat väliaikaisia, kuolevaisia. Jumalan vannoma vala (Ps. 110) nostaa ylipapiksi Jumalan Pojan, joka on täydellinen, Hän on kuolematon. Hän istuu Majesteetin valtaistuimen oikealla puolella. Majesteetti on Jumalan Isän raamatullinen nimitys. Ylipapin, joka istuu majesteetin oikealla puolella, tulee olla samanaikaisesti Jumala ja ihminen. Tuohon aikaan vain samanarvoinen voi istua kuninkaan kanssa, vielä enemmän tämä koskee Jumalan läsnäoloa.

Usean esipaimenen juhlan epistola

(Hepr. 13: 17 – 21)

”Veljet, olkaa johtajillenne kuuliaiset, totelkaa heitä. He valvovat öitä teidän vuoksenne, koska joutuvat kerran tekemään teistä jokaisesta tiliä. Saakoot he tehdä työnsä iloiten, ei huokaillen, sillä se olisi teille paha asia. Rukoilkaa meidän puolestamme. Olemme varmoja siitä, että omatuntomme on puhdas – tahdommehan toimia kaikessa oikein. Varsinkin siksi pyydän teiltä esirukousta, että jos pian pääsisin takaisin teidän luoksenne. Rauhan Jumala, joka ikuisen liiton uhriveren tähden on nostanut kuolleista lampaiden suuren paimenen, meidän Herramme Jeesuksen, varustakoon teidät hyvillä lahjoillaan, niin että voitte täyttää hänen tahtonsa. Sen, mikä on hänelle mieleen, hän itse tehköön meissä, hän ja Jeesus Kristus. Hänen on kunnia aina ja ikuisesti. Aamen.”

Tekstimme on lähes heprealaiskirjeen lopusta. Sen alussa kehoitetaan kuuliaisuuteen seurakunnan johtajille. He ”joutuvat kerran tekemään teistä jokaisesta tiliä” eli ovat vastuussa seurakuntalaisistaan. ”Rukoilkaa meidän puolestamme” osoittaa, että kirjoittaja on yksi seurakuntien johtajista. Seurakuntalaisten on rukoiltava papistonsa puolesta.

”Rauhan Jumala... on nostanut kuolleista” on ainoa selvä viittaus ylösnousemukseen Heprealaiskirjeessä. Kristuksen veri (uhri) on riittävä, ylösnousemus todistaa sen. Samalla on kuitenkin muistettava, että Heprealaiskirje kertoo Kristuksen korottamisesta, joka on seuraus Hänen ylösnousemisestaan. ”Lampaiden hyvä paimen” on mahdollisesti lainaus Jesajalta (Jes. 63: 11). Tässä on iankaikkisen uuden liiton alku, jossa me toimiessamme yhdessä Jumalan kanssa tulemme täydellisiksi ja pyhityimme.

Evankeliumi (vaihtoehto 1)

(Matt. 5: 14 – 19)

”Herra sanoi opetuslapsilleen: ”Te olette maailman valo. Ei kaupunki voi pysyä kätkössä, jos se on ylhäällä vuorella. Eikä lamppua, kun se sytytetään, panna vakan alle, vaan lampunjalkaan. Siitä sen valo loistaa kaikille huoneessa oleville. Näin loistakoon teidänkin valonne ihmisille, jotta he näkisivät teidät hyvät tekonne ja ylistäisivät Isääne, joka on taivaissa. ”Älkää luulko, että minä olen tullut lakia tai profeettoja kumoamaan. En minä ole tullut kumoamaan, vaan toteuttamaan. Totisesti: laista ei häviä yksikään kirjain, ei pieninkään piirto, ennen kuin taivas ja maa katoavat, ennen kuin kaikki on tapahtunut. Sitä, joka jättää laista pois yhdenkin käskyn, vaikkapa kaikkein vähäisimmän, ja siten opettaa, kutsutaan taivasten valtakunnassa vähäisimmäksi. Mutta sitä, joka noudattaa lakia ja niin opettaa, kutsutaan taivasten valtakunnassa suureksi.”

Valo tarkoittaa joko Jumalaa tai Israelia (Jes. 60: 1 – 3; Room. 2: 19), myös Jeesusta (Joh. 1: 4 – 9; Matt. 4: 16, Luuk. 1: 79). Jo Vanhassa testamentissa mainitaan lampusta, joka viittaa Daavidiin ja voideltuun (vrt. 1. Kun. 11: 36; Ps. 132: 17). Vanhassa testamentissa valo voi tarkoittaa myös Jumalan sanaa (Ps. 119: 105). Vuorella oleva kaupunki voi tarkoittaa joko Hipposta, joka sijaitsi Gennesaretin itäpuolella Dekapoliin alueella, tai Jerusalemia. Opetuslasten (Kirkon) tehtävä on heijastaa Jumalan (Kristuksen) valoa koko maailmaan ja toteuttaa liitto ja tuoda pelastus kaikille kansoille (vrt. Jes. 42:6; 49: 6). Monissa ortodoksisissa kirkoissa pääsiäisyön jumalanpalvelus alkaa ”valon jakamisena”: ”Tulkaa, ottakaa valo illattomasta valosta ja ylistäkää kuolleista ylösnoussutta Kristusta”.

Palestiinalaisessa talossa Jeesuksen aikaan oli usein vain yksi huone. Näin siinä oleva lamppu valaisi koko huoneen. Ajatus on, että opetuslapset eivät elä vain itseään varten, vaan myös muita varten. Lamppua ei saa piilottaa, vaan sen tulee loistaa, opetuslasten on toimittava, he eivät saa mennä piiloon.

”Niin loistakoon teidänkin valonne” tarkoittaa opetuslasten julistusta. Muiden ihmisten tuli nähdä opetuslasten hyvyys. Mutta opetuslapsia ei tule ylistää, vaan ylistys tulee kohdistaa Jumalalle. Matteus käyttää usein Jumalasta sanaa ”Isä”. Opetuslasten tehtävä on valaista (= opettaa) koko maailma. Piispallisessa ortodoksisessa liturgiassa piispan pukemisen jälkeen ennen kuin piispa siunaa kansaa kynttilöillä, ylidiakoni lausuu: ”Niin loistakoon sinun valosi ihmisten edessä, että he näkisivät sinun hyvät tekosi ja ylistäisivät Isäämme, joka on taivaissa, alati, nyt ja aina ja iankaikkisesti. Amen.” Oikealla elämäntavalla on sekä yksityinen että yleinen ulottuvuus. Ihmisen oikea elämäntapa voi tuoda muita ihmisiä ylistämään Jumalaa.

Sana ”totisesti” on alkuperäistekstissä amen. Tämä on vahvistussana, joka vahvistaa kerrottavan asian todeksi. Sitä voi pitää jopa vannomisena. Useimmiten Jeesus käytti tätä sanaa aloittaessaan jonkin opetuksen.

Tekstimme loppuosa tuo esille ainakin näennäisen ristiriidan. Kristus toteaa, että Mooseksen kirjojen laki on voimassa. Tässä on ristiriita Paavalin opetuksen ja Kristuksen opetuksen kanssa. Tässä on ristiriita myös Kristuksen ja varhaisen kirkon opetuksen kanssa. Miten tämä on ymmärrettävissä?

Ensimmäinen asia on, että lain 613 käskyä ovat osittain eettisiä, liittyvät ihmisen käyttäytymiseen, ja osittain seremoniaalisia eli liittyvät tiettyihin juhliin tai toimimiseen temppelissä. Kirkko kiinnittää huomiota siihen, että lain eettiset käskyt ovat voimassa. Niin rakkauden kaksoiskäskyä kuin Mooseksen saamia kymmentä käskyä on noudatettava. Jeesuksen tässä yhteydessä käsittelemät asiat eivät liity juhlamenoihin, vaan eettisiin kysymyksiin. Näissäkin kysymyksissä Uudessa testamentissa on erilaisia mielipiteitä, yhtä ainoata oikeata vastausta ei aina ole löydettävissä.

Toiseksi tässä oleva opetus on todennäköisesti opetusta, joka on tapahtunut Kristuksen ylösnousemuksen jälkeen. Siinä evankelista Matteus kirjoittaa asiasta juutalais-kristilliseltä näkökannalta. Tämä ajattelutapa törmäsi apostoli Paavalin opetukseen. Pakanalähetyksen tuloksena juutalais-kristillinen ryhmä joutui vähemmistöön kirkossa ja lopulta erillisenä ryhmänä hävisi kokonaan. Tutkijat ovat esittäneet, että tämän ryhmän esittämät ajatukset tulevat uudelleen esille Islamin opetuksessa.

Jeesus näyttää olevan uskollinen Tooran (Mooseksen kirjojen) opetukselle, Hän noudatti käskyjä. Paitsi lakia, Jeesus toteaa, että Hän ei myöskään kumoa profeettojen opetusta vaan myös täyttää

profeettojen ennustuksen. Hän kiinnitti huomiota, ei vain ulkonaiseen toimintaan, vaan myös ihmisen sisimpään. Mutta Hän vastusti fariseusten tulkintaa laista. Hän myös toimi paljon vapaammin eikä syrjinyt naisia, vähäosaisia tai ei-juutalaisia. Matteus on myös uskollinen Tooralle. Paavali sen sijaan korostaa eettisiä asioita, kuten uskoa, toivoa ja rakkautta. Hän myös korostaa, että ei-juutalaiset ovat vapaita Tooran esittämästä uskonnollisesta toiminnasta. Matteuksen tekstin merkitys on siinä, että se estää apostoli Paavalin opetuksen väärän tulkinnan.

Jeesus on tullut ”toteuttamaan” lain ja profeetat. Tässä on Hänen myönteinen näkemyksensä Vanhan testamentin opetuksesta. Samalla on muistettava, että Jeesus omalla kuolemallaan ja ylösnousemuksellaan myös toteutti lain ja profeettojen sanoman. Hän myös opetti lain noudattamisesta myös sanoissa ja ajatuksissa, ei vain toiminnassa. Hän kritisoi varsinkin lain väärää tulkintaa ja aloitti uuden ajanjakson maailmassa. Lain vahvistamisesta kirjoittaa myös apostoli Paavali (Room. 3: 31).

Laki on voimassa niin kauan kuin meidän maailmamme on olemassa. Matteus korostaa tätä tekstiä sanalla ”totisesti” (=amen). Jotkut tutkijat esittävät, että meidän maailmamme muuttui Kristuksen kuoleman yhteydessä (vrt. Matt. 24: 34). Tämä ajattelutapa ei todennäköisesti ole se, mitä Matteus tarkoitti.

Tämän mukaisesti Vanhan testamentin opetus on voimassa, sitä siis pitää tutkia, opettaa ja noudattaa. Sen ohjeet koskevat erityisesti juutalais-kristittyjä (Jes. 40: 8). ”Yksikään kirjain” on alkuperäistekstissä ”ioota”, joka vastaa heprealaista ja aramealaista jod kirjainta, joka oli pienin kaikista kirjainmerkeistä. ”Pieninkään piirto” viittaa joko pilkkuun tai korkomerkkiin. Vanhassa kreikan kielessä ei ollut numeroita erillisinä merkkeinä, vaan lukuarvot ilmaistiin kirjaimilla. Ioota merkitsee kymmentä ja joskus tulkitaan, että tällä viitataan kymmeneen käskyyn, jotka eivät katoa. Se on myös ymmärretty ulkonäkönsä mukaan myös Jeesuksen ristin pystyparruksi ja näin ennustaneen Hänen ristinkuolemaansa.

Viimeinen jae on mielenkiintoinen. Se on juutalais-kristillistä puolustusta pakanakristillisyyden painotuksia vastaan (Matteus vastaan Paavali). Mutta siinä ei kielletä pelastusta! Taivasten valtakuntaan kyllä pääsee, mutta siellä laista toisella tapaa opettanutta kutsutaan ”vähäisimmäksi”.

Evankeliumi (vaihtoehto 2)

(Joh. 10: 1 – 9)

”Herra sanoi luokseen tulleille juutalaisille: ”Totisesti, totisesti: se, joka ei mene lammastarhaan portista vaan kiipeää sinne muualta, on varas ja rosvo. Se, joka menee portista, on lampaiden paimen. Hänelle vartija avaa portin, ja lampaat kuuntelevat hänen ääntään. Hän kutsuu lampaitaan nimeltä ja vie ne laitumelle. Laskettuaan ulos kaikki lampaansa hän kulkee niiden edellä, ja lampaat seuraavat häntä, koska ne tuntevat hänen äänensä. Vierasta ne eivät lähde seuraamaan vaan karkaavat hänen luotaan, sillä ne eivät tunne vieraan ääntä.” Jeesus esitti heille tämän vertauksen, mutta he eivät ymmärtäneet, mitä hän puheellaan tarkoitti. Siksi Jeesus jatkoi: ”Totisesti, totisesti: minä olen lampaiden portti. Ne, jotka ovat tulleet ennen minua, ovat kaikki olleet varkaita ja rosvoja, eivätkä lampaat ole kuunnelleet heitä. Minä olen portti. Se, joka tulee sisään minun kauttani, pelastuu. Hän voi vapaasti tulla ja mennä, ja hän löytää laitumen.”

Ennen tätä tekstiä Jeesus oli parantanut sapattina sokeana syntyneen. Tämä parantaminen syvensi jakoa niiden välillä, jotka uskoivat Jeesukseen ja jotka eivät uskoneet. Johannes on kirjoittanut evankeliuminsa sellaiseen muotoon, että sokean parantamisen jälkeen Jeesus keskustelee fariseusten kanssa, jotka ovat ymmärtäneet, että Jeesus aikaisemmalla puheellaan olisi sanonut heidän olevan sokeita. Tässä tilanteessa Jeesus puhuu hyvästä paimenesta.

Muilla evankelistoilla on myös useita kohtia, joissa he kertovat paimenesta ja laumasta. Markus kertoo ihmisistä, jotka ”olivat kuin lammaslauma paimenta vailla” (Mark. 6: 34). Luukas kertoo vertauksen kadonneesta lampaasta, jonka paimen löytää, tilanteessa, jossa fariseukset kritisoivat Jeesusta siitä, että Hän syö syntisten kanssa (Luuk. 15: 1 – 4). Matteus varoittaa vääristä profeetoista, jotka tulevat lampaiden vaatteissa (Matt. 7: 15) ja kertoo vanhurskaista (lampaista), jotka pelastuvat viimeisellä tuomiolla (Matt. 25: 31 – 34).

Myös Vanhassa testamentissa on kertomuksia paimenesta. Jumalaa nimitetään Paimeneksi (1. Moos. 49: 24 – 25; Ps. 23). Evankelista Johannekseen on voinut vaikuttaa profeetta Hesekielin teksti. Hesekiel kertoo ensin, miten Israelin paimenet ovat toimineet väärin ja joutuvat siitä tilille. Sitten hän jatkaa ja kertoo, että Jumala itse tulee lampaiden (Jumalan kansan) paimeneksi (Hesekiel 34: 1 – 16). Tämä kansa ”tietää”, että Jumala on heidän kanssaan (Hes. 34: 30 – 31).

Kyseessä on vertaus. Sen ymmärtää se, joka on opetuslapsi, se, jolla on uskoa Jeesukseen. Ulkopuolinen ei sitä ymmärrä eikä muuta käyttäytymistään.

Osa tutkijoista näkee tekstimme alkuosassa kaksi erillistä kertomusta. Ensimmäisessä kertomuksessa asetetaan vastakkain se, miten tullaan lampaiden luo. Joka tulee muuta kautta kuin

portista, on pahansuopa. Toisessa kertomuksessa huomio on lampaiden ja paimenen välisessä suhteessa. Lampaat vastaavat vain heidän oman paimenensa ääneen. Jos kuulija tai lukija muisti, että Jeesus oli edellä puhunut fariseusten sokeudesta, niin silloin hän ymmärsi, että Jeesus varoitti fariseusten opetuksesta.

Seuraavaksi Jeesus kertoo olevansa sekä portti että paimen. Paimenena oleminen käsitellään heti tämänkertaisen tekstimme jälkeen. Portti on hyvin esillä Psalmeissa: ”Avatkaa minulle vanhurskauden portit! Niistä käyn sisään ylistämään Herraa. Tämä on Herran portti, josta vanhurskaat käyvät sisään.” (Ps. 118: 19 – 20, Septuagintan mukaan). Tässä Johannes korostaa, että Jeesus on ainoa pelastuksen lähde. Ennen Häntä tulleet tarkoittanee juutalaisia opettajia, jotka opettivat väärällä tavalla. He ovat ”varkaita ja rosvoja, eivätkä lampaat ole kuunnelleet heitä.”

Tekstimme alkuosan portin varhainen kirkko tulkitse Kirjoituksiksi, siis Vanhaksi testamentiksi. Erityisesti silloin korostettiin profeettojen opetusta. Vanha testamentti johtaa kohti Kristusta, ja Hän on sen täyttymys. Vanhan testamentin opetusta ei saanut vääristellä ihmisten tuomilla säännöillä ja tulkinnoilla. Mooses ja hänen saamansa käskyt Jumalalta ovat todellinen portti. Porttina pidetään myös Pyhää Henkeä, viisauden ja ymmärryksen Henkeä, joka johtaa ihmisiä kohti Kristusta. ”Ennen minua” tulleita ei tarkoita profeettoja, vaan niitä, jotka vääristivät Vanhan testamentin opetusta, tai niitä, jotka valheellisesti väittivät olevansa messias. Tekstin jälkiosassa varhainen kirkko näki todellisen portin, Kristuksen, jonka kautta oli pääsy Jumalan Isän luo. Johannes Krysostomos ymmärsi portiksi Jumalan Sanan, tarkoittaen tällä sekä Vanhan testamentin kirjoituksia että Herraamme itseään.

Lampaat tuntevat paimenensa äänen. Tällä viitataan siihen, että paimenen on tunnettava paimennettavansa persoonan, olipa paimennettava tärkeä ihminen yhteiskunnassa tai sen vähäpätöinen jäsen. Paimenen on tunnettava paimennettavan tarpeet niin kuin Kristus ”kykenee ymmärtämään vajavuuksiamme” (Hepr. 4: 15). Silloin paimennettava tuntee paimenensa. Pyhä Ignatios Antiokialainen ilmaisi saman asian näin: ”Minne piispa ilmaantuu, siellä olkoon lauma” (Smyrnalaisille: 8: 2). Todellisesta paimenesta todistaa se, että ihmiset vastaanottavat hänet, eivät paimenen omat väitteet.

Evankeliumi (vaihtoehto 3)

(Joh. 10: 9 – 16)

*”Herra sanoi luokseen tulleille juutalaisille: ”Minä olen portti. Se, joka tulee sisään minun kauttani, pelastuu. Hän voi vapaasti tulla ja mennä, ja hän löytää laitumen. Varas tulee vain varastamaan, tappamaan ja tuhoamaan. Minä olen tullut antamaan yltäkylläisen elämän. Minä olen hyvä paimen, oikea paimen, joka panee henkensä alttiiksi lampaiden puolesta. Palkkareinki ei ole oikea paimen eivätkä lampaat hänen omiaan, ja niinpä hän nähdessään suden tulevan jättää lauman ja pakenee. Susi saa lampaat saaliikseen ja hajottaa lauman, koska palkkapaimen ei välitä lampaista.”*Minä olen hyvä paimen. Minä tunnen lampaani ja ne tuntevat minut, niin kuin Isä tuntee minut ja minä Isän. Minä panen henkeni alttiiksi lampaiden puolesta. Minulla on myös muita lampaita, sellaisia, jotka eivät ole tästä tarhasta, ja niitäkin minun tulee paimentaa. Ne kuulevat minun ääneni, ja niin on oleva yksi lauma ja yksi paimen.”

”Minä olen portti.” Nyt portti on se, josta lampaat tulevat sisälle, ei paimen. Johannes korostaa, että Jeesus on ainoa pelastuksen lähde. Hän kauttaan pääsee taivasten valtakuntaan. ”Varkailta” tarkoitetaan Vanhan testamentin ajan vääriä opettajia ja uskonnollisia johtajia, jotka eivät tuo pelastusta. Jeesus tuo elämän (vrt. Joh. 14: 6: ”Minä olen tie, totuus ja elämä. Ei kukaan pääse Isän luo muuten kuin minun kauttani”)

”Minä olen tullut antamaan elämän, yltäkylläisen elämän.” Varhaisen kirkon käsityksen mukaan tällä tarkoitetaan osuutta Pyhään Henkeen, Jumalan armon saamista jo tässä elämässä ja lopulta osuutta taivasten valtakuntaan. Kristuksen kautta tämä on mahdollista, sillä Häneen uskovat nousevat kuolleista.

”Hyvä paimen” tarkoittaa enemmän kuin hyvä. Tässä yhteydessä käytetty kreikankielinen sana tarkoittaa jaloa tai ideaalista. Väärä paimen antaa susien (monesti ymmärretty harhaoppisten) käydä lauman kimppuun. Hyvä paimen on se, joka antaa elämänsä lampaiden puolesta. Kyseessä on vapaaehtoinen kuolema, kukaan ei pakoi Jeesusta kuolemaan. Markuksen evankeliumissa (Mark. 14: 27) Jeesus sanoo viimeisen ateriansa jälkeen opetuslapsille: ”Te kaikki luovutte minusta, sillä on kirjoitettu: ”Minä lyön paimenen maahan ja lampaat joutuvat hajalle”. Tässä lainataan profeetta Sakarjan kirjoitusta (Sakarja 13: 7). Ajatus Jeesuksesta hyvänä paimenena, joka kuolee laumansa edestä, kuului siis alkukirkon pääsiäisajan kärsimyskertomuksiin.

”Susi saa lampaat saaliikseen ja hajottaa lauman.” Tällä viitataan Saatanaan pahoihin henkiin, joiden tarkoitus on estää ihmisten pelastuminen. Se voi tarkoittaa synnin tekemistä, mutta vielä enemmän se tarkoittaa harhaoppeja, jotka todella hajottavat lauman. Jeesuksen toiminta tähtää täysin päinvastaiseen. Hän pitää lauman koossa, opettaa oikein ja johdattaa laumaa kohti pelastusta.

”Minä tunnen lampaani ja ne tuntevat minut” kuvaa paimenen ja lampaiden läheistä suhdetta toisiinsa. Apostoli Paavali toteaa tästä suhteesta, että Jumala tuntee meidät täydellisesti, vaikka meidän tietomme Hänestä on vielä vajavaista (1. Kor. 13: 12). Samalla lause kuvaa Jeesuksen ja Hänen Isänsä välistä suhdetta. Tämän suhteen takia Jeesus uhraa itsensä lampaidensa puolesta. Vähän myöhemmin Jeesus kuvaa tätä rakkaussuhdetta, ja osoittaa, että tämä suhde on Hänen uhrinsa perusta: ”Suurempaa rakkautta ei kukaan voi osoittaa, kuin että antaa henkensä ystäviensä puolesta” (Joh. 15: 13).

”Muut lampaat” viittaavat jo Kristuksen maanpäällisen elämän jälkeiseen aikaan. Tällä tarkoitetaan sekä tulevia sukupolvia että kokonaan toisia kansoja. Puhe siirtyy jo pakanalähetykseen. Kirjoittaessaan evankeliumiaan Johanneksen seurakuntien jäsenet koostuivat eri kansallisuuksista. ”Yksi lauma ja paimen” korostaa pelastusteon koskettavan kaikkia Kristukseen uskovia.

Pyhä Ignatios Antiokialainen korostaa kirkon ykseyttä: ” Pyrkikää siihen, että teillä olisi käytössä yksi ainoa ehtoollinen. Onhan Herramme Jeesuksen Kristuksen ruumis yksi ainoa, samoin malja yksi ainoa yhdistymiseksi hänen vereensä, ja alttari on yksi ainoa samoin kuin piispa on yksi, yhdessä presbyterien ja diakonien, palvelustovereideni kanssa. Näin tehkää, jotta toimisitte Jumalan mielen mukaan kaikessa, mitä teette” (Ignatios filadelfialaisille: 8). Nähtävästi Filadelfiassa toimitettiin eri etnisille ryhmille omia liturgioita. Kirkko hieman myöhemmin velvoitti papin, joka toimitti liturgiaa, osallistumaan ehtoolliseen, ellei hän ilmaissut pätevää syytä käyttäytymiseensä (1. Nikean synodin 8. kanoni). Taustalla oli se, että jotkut papit eivät pitäneet toimittavaa piispaa nuhteettomana ja näin hajottivat Kirkon yhteyttä.